

SPRAWOZDANIE

Dyrekcji prgw. Gimnazjum
Miejskiego z prawem pu-
bliczności w Kałuszu - -
- - za rok szkolny 1911/12.

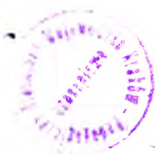
13900

TREŚĆ:

- 1) Historia zakładu.
- 2) Część urzędowa.

W KAŁUSZU 1912.
Nakładem gminy miasta Kałusza.

REAR
- 700 56

Historya założenia gimnazyum w Kałuszu.

Mieszkańcy miasta Kałusza i powiatu Kałuskiego od szeregu lat odczuwali brak szkoły średniej.

Domagało się szkoły średniej miasto, posiadające: władze państwowe i autonomiczne, wielkie saliny, zatrudniające około 500 robotników i urzędników; miasto mające przed sobą przyszłość dzięki wielkim pokładom soli potasowych, których eksploatacyę zaczęło prywatne górnicze przedsiębiorstwo. Powstanie ponadto szkoły średniej w Kałuszu było dobrodziejstwem dla dwóch obszernych powiatów t. j. dolińskiego i kałuskiego.

Nie dziw więc, że głos tej potrzeby odezwał się w Gmachu sejmowym przez usta ówczesnego posła ziemi kałuskiej, D-ra Adolfa Wursta, że Sejm krajowy wezwał w r. 1907. rząd do założenia w Kałuszu szkoły średniej.

Gdy założenie szkoły średniej przez państwo nie następowało, grono osób dobrej woli pomyślało o założeniu w Kałuszu prywatnego gimnazyum. Myśl raz rzucona przyjęła się szybko i niebawem doczekała się urzeczywistnienia

Oto Rada miejska w Kałuszu, na posiedzeniu w czerwcu roku 1909, uchwała na wniosek D-ra Wiesenberga, założenie miejskiego gimnazyum dla dobra miasta i powiatu i upoważnia Zwierzchność gminną do poczynienia kroków, by uchwała ta jak najprędzej w życie wprowadzoną została.

Deputacya złożona z pp. Ludwika Fussa, Filipa Buczyńskiego, D-ra Jonasza Wiesenberga i D-ra Adolfa Wursta udała się w sierpniu 1909 r. do Lwowa i tu przy pomocy wpływowych posłów: Eksceł. Głabińskiego i Rady Dworu Germana, deputacya uzyskała pozwolenie na otwarcie z dniem 1-go września 1909 r. „Prywatnego gimnazyum miejskiego“ w Kałuszu.

Pierwszym kierownikiem gimnazyum mianowała Rada gminna p. D-ra Władysława Filara, prof. ze Stryja. Po przepro-

wadzeniu wpisów i egzaminu wstępnego do klasy pierwszej, liczba uczniów wynosiła w kl. I. i II. 70.

Rada gminna na posiedzeniu z dnia 21. sierpnia 1909 r. powzięła następującą uchwałę:

1) Rada gminna imieniem całej gminy miasta Kałusza zobowiązuje się prawomocnie płacić na cele gimnazjum rok rocznie, aż do czasu upaństwowienia, kwotę 4000 kor. a względnie, przy pomocy zadeklarowanych lub zadeklarować się mających ofiar instytucji i osób prywatnych, gimnazjum to utrzymywać swoim kosztem; a w szczególności:

a) dostarczać potrzebnych ubikacji na umieszczenie tego gimnazjum,

b) dostarczyć wszelkich urządzeń, przyborów naukowych i potrzeb kancelaryjnych,

c) zakład ten opłacać, oświetlać i utrzymywać w porządku,

d) opłacać kierownika zakładu i grono nauczycielskie.

e) Utrzymywać i opłacać służbę szkolnego,

jednym słowem utrzymywać zakład ten swoim kosztem aż do upaństwowienia w całej pełni tak, jak tego przepisy dla gimnazjów państwowych wymagają.

Wykonanie tych uchwał i pieczę administracyjną nad zakładem poruciła Rada gminna tzw. Kuratorjum gimnazjalnemu, w skład którego wchodzi: każdorazowy burmistrz jako przewodniczący, każdorazowy starosta jako reprezentant rządu, reprezentant Rady powiatowej, tudzież delegaci Rady gminnej. Nadto z głosem doradczym zasiada w Kuratorjum kierownik gimnazjum.

Obecny skład Kuratorjum stanowią WW. PP.:

Przewodniczący: burmistrz Dr. Jonasz Wiesenberg.

Reprezentant Rządu: Kazimierz Waydowski.

Reprezentant Rady pow.: zastępca marszałka Ferdynand Poluszyński.

Delegaci Rady gminnej: Berisch Mayer, Dr. M. Kalnus. — Dwa wolne miejsca będą uzupełnione.

Kuratorjum określiło wysokość opłat szkolnych na 20 kor. miesięcznie. Ulgi jednak dla biedniejszych uczniów lub nawet zupełne uwolnienie od opłaty szkolnej przyznaje Kuratorjum dość szczerze, na wniosek grona nauczycielskiego.

Jego Eksc. pan Minister W. i O. reskrytem z 21. lipca 1910 r. l. 23.771 zezwolił, by tutejsza prywatna szkoła gimna-

zyczna używała tytułu „Prywatne gimnazjum“ — i przyznał klasie I. i II. prawo publiczności na rok szkolny 1909/10. Rozp. z dnia 16. czerwca 1911 r. l. 24636 przyznał prawo publiczności dla klas I., II., III., a obecnie prawo publiczności dla klas I.—IV.

Z dniem 1. lutego 1911 roku powierzono obowiązki kierownika gimnazjum p. Antoniemu Herzigowi c. k. profesorowi ze Stanisławowa.

W przeciągu czasu od 1. września 1909 — odbył lustrację zakładu JWP. radca Tadeusz Lewicki, inspektor krajowy. JWP. radca Dr. Jan Kopacz, inspektor krajowy i JWP. Stanisław Rzepiński, c. k. Dyrektor gimnazjum w Nowym Sączu, jako delegat Rady szkolnej krajowej.

Kuratorium gimnazjalne uchwaliło w dniu 31. maja 1912 r. na wniosek kierownika prof. Antoniego Herziga wprowadzenie języka ruskiego jako obowiązkowego z rokiem szk. 1912/13 — poczynając od I. klasy.

Grono nauczycielskie:

Kierownicy: Dr. Władysław Filar od 1. września 1909 do 31. stycznia 1911. — Antoni Herzig od 1. lutego 1911 r.

Nauczyciele: 1909/10 Birgfellner Jan, Muzykarz Jan, 1910/11 Birgfellner Jan, Muzykarz Jan, Werschler Ludwik, Laskowski Czesław, 1911/12 ubył Laskowski Czesław, przybył Zahaczewski Edmund i Serafinowicz Julian.

Wysoka c. k. Rada szkolna krajowa przez usta swoich Przedstawicieli wyczyła (zwłaszcza w r. 1911 i 1912) jak świadczą protokoły i okólniki Rady szk. krajowej, zadowolenie i uznanie dla Grona nauczycielskiego i kierownika za sumienną i gorliwą pracę naukową i wychowawczą nad powierzoną sobie młodzieżą.

Kuratorium składa więc na tem miejscu Gronu nauczycielskiemu serdeczne imieniem Gminy podziękowanie za spełnienie gorliwe przyjętych obowiązków dla dobra naszej młodzieży i dla pożytku miasta i kraju.

Pomyślny rozwój zakładu zawdzięczać należy oprócz pracy Grona, także w bardzo wysokim stopniu pieczy i opiece, jaką oprócz Reprezentacyi miejskiej, roztoczyła nad zakładem Wysoka c. k. Rada szkolna krajowa, Rada powiatowa i poszczególne jednostki.

Uzuając tę szczególniejszą opiekę nad zakładem, zwłaszcza ze strony Jaśnie Wielmożnego Pana Prezydenta Rady szkolnej

zyczna używała tytułu „Prywatne gimnazjum“ — i przyznał klasie I. i II. prawo publiczności na rok szkolny 1909/10. Rozp. z dnia 16. czerwca 1911 r. l. 24636 przyznał prawo publiczności dla klas I., II., III., a obecnie prawo publiczności dla klas I.—IV.

Z dniem 1. lutego 1911 roku powierzono obowiązki kierownika gimnazjum p. Antoniemu Herzigowi c. k. profesorowi ze Stanisławowa.

W przeciągu czasu od 1. września 1909 — odbył lustrację zakładu JWP. radca Tadeusz Lewicki, inspektor krajowy. JWP. radca Dr. Jan Kopacz, inspektor krajowy i JWP. Stanisław Rzepiński, c. k. Dyrektor gimnazjum w Nowym Sączu, jako delegat Rady szkolnej krajowej.

Kuratorium gimnazjalne uchwaliło w dniu 31. maja 1912 r. na wniosek kierownika prof. Antoniego Herziga wprowadzenie języka ruskiego jako obowiązkowego z rokiem szk. 1912/13 — poczynając od I. klasy.

Grono nauczycielskie:

Kierownicy: Dr. Władysław Filar od 1. września 1909 do 31. stycznia 1911. — Antoni Herzig od 1. lutego 1911 r.

Nauczyciele: 1909/10 Birgfellner Jan, Muzykarz Jan, 1910/11 Birgfellner Jan, Muzykarz Jan, Werschler Ludwik, Laskowski Czesław, 1911/12 ubył Laskowski Czesław, przybył Zahaczewski Edmund i Serafinowicz Julian.

Wysoka c. k. Rada szkolna krajowa przez usta swoich Przedstawicieli wyczyła (zwłaszcza w r. 1911 i 1912) jak świadczą protokoły i okólniki Rady szk. krajowej, zadowolenie i uznanie dla Grona nauczycielskiego i kierownika za sumienną i gorliwą pracę naukową i wychowawczą nad powierzoną sobie młodzieżą.

Kuratorium składa więc na tem miejscu Gronu nauczycielskiemu serdeczne imieniem Gminy podziękowanie za spełnienie gorliwe przyjętych obowiązków dla dobra naszej młodzieży i dla pożytku miasta i kraju.

Pomyślny rozwój zakładu zawdzięczać należy oprócz pracy Grona, także w bardzo wysokim stopniu pieczy i opiece, jaką oprócz Reprezentacyi miejskiej, roztoczyła nad zakładem Wysoka c. k. Rada szkolna krajowa, Rada powiatowa i poszczególne jednostki.

Uzuając tę szczególniejszą opiekę nad zakładem, zwłaszcza ze strony Jaśnie Wielmożnego Pana Prezydenta Rady szkolnej

Część urzędowa.

I. Grono nauczycielskie

przy końcu roku szkolnego 1911/12.

1 **Herzig Antoni**, c. k. prof. II. Gimm. z polsk. jęz. wykł. w Stanisławowie, pełnił obowiązki kierownika zakładu, zawiadowca zbiorów dla nauki historii i geografii, uczył: geogr. w kl. I., IIa, b, III., IV. — hist. w kl. III. i IV.; tygodniowo godzin 15.

2. **Birgfellner Jan**, egzaminowany zastępca naucz. w c. k. gimnazjum w Kamionce Strumiłowej, zawiadowca zbiorów dla nauki fizyki i chemii; uczył: j. łacińskiego w kl. I, języka niemieckiego w kl. I., matem. w kl. III. i IV., fizyki w kl. III., fizyki i chemii w kl. IV.; tygodniowo godzin 22.

3. **ks. Martynków Józef**, katecheta szkoły VI. kl. egzaminowany dla nauki religii obrz. gr.-kat. w szkołach średnich; uczył: religii gr.-kat. w klasach od I.—IV.; tyg. godzin 8.

4. **Muzykarz Jan**, zastępca nauczyciela, zawiadowca zbiorów dla nauki historii naturalnej; uczył: języka polskiego w kl. I., historii w kl. I., II. b., matematyki w kl. I., II. a, b, historii natur. w kl. I., II. a. b.; tygodniowo godzin 22.

5. **Serafinowicz Julian**, zastępca nauczyciela; uczył: języka niemieckiego w kl. II. a, II. b, III. i IV., kaligrafii w kl. I., II. a, b; tygodniowo godzin 19.

6. **ks. Szmyd Gerard**, wikary obrz. rz.-kat.; uczył religii rz.-kat. w klasach od I.—IV.; tygodniowo godzin 8.

7. **Werschler Ludwik**, zastępca nauczyciela c. k. II. Gimnazjum z polsk. jęz. wykł. w Stanisławowie, zawiadowca biblioteki uczniów; uczył: języka polskiego w kl. II. a, b., III., IV., języka łacińsk. w kl. IV., języka greck. w kl. IV.; tyg. godz. 24.

8. **Zahaczewski Edmund**, zastępca nauczyciela c. k. II. Gimnazjum z polsk. jęz. wykładowym w Stanisławowie, zawiadowca biblioteki dla ubogich uczniów i biblioteki nauczycielskiej; uczył: języka łacińskiego w kl. II. a, b, III., jęz. greckiego w kl. III., historii w kl. II. a. tygodniowo godzin 25.

9. **Jurczyk Piotr**, nauczyciel VI-klasowej szkoły ludowej, z kwalifikacją nauczyciela dla rysunków w szkołach wydziałowych, zawiadowca zbiorów dla nauki rysunków; uczył: rysunków w kl. I., II. a, b, III., IV.; tygodniowo godzin 10.

10. **Fořta Jan**, nauczyciel IV-klasowej szkoły ludowej, uczył gimnastyki w 3. oddziałach, — tygodniowo godzin 6.

11. **Kampelmacher Awner**, nauczyciel 4-klasowej szkoły ludowej, uczył religii mojżeszowej w kl. I.—IV.; tygod. godzin 8.

Nauczyciele przedmiotów nadobowiązkowych.

1. **Herzig Antoni**, j. w. uczył dziejów ojczyźtych w kl. IV.; tygodniowo godz. 1.

2. **Hankiewicz Leon**, nauczyciel szkoły ludowej, uczył śpiewu; tygodn. godz. 4.

3. **Martynków Józef**, j. w. uczył stenografii; tyg. godz. 2.

4. **Szten Włodzimierz**, nauczyciel szkoły ludowej, uczył języka ruskiego w 2 oddziałach (3 klasach) tygodniowo godz. 6.

Oprócz nauki tych przedmiotów, udzielał p. Kampelmacher uczniom tut. zakładu nauki gry na skrzypcach. Na naukę tę uczęszczało 25 uczniów.

II. Ważniejsze roporządzenia Władz.

C. k. Rada szkolna krajowa rozp. z dnia 25/8. 1911 r. l. 14578 pozwala na otwarcie klasy IV, w tutejszem zakładzie z dniem 1. września 1911 r.

C. k. Rada szk. kraj. rozp. z dnia 7. lipca 1911 r. l. 10273 zauważa z naciskiem, że władze szkolne do należytego, odpowiadającego celowi przeprowadzenia egzaminów wstępnych do klasy I. wielką przywiązują wagę i znaczenie. Wszak od ścisłości tego egzaminu zależy powodzenie nauki w klasie I. a pośrednio i w klasach następnych.

Często jednak uczniowie przyjęci na podstawie tych egzaminów do klasy I. wykazują takie braki w potrzebnem przygotowaniu, że nauka we wszelkich kierunkach utyka.

Dzieje się to przede wszystkim wtedy, kiedy uczniowie nie opanowali języka wykładowego w pożądanym stopniu. Jest on bowiem pośrednikiem wiedzy we wszystkich innych przedmiotach, a niedostateczna jego znajomość mści się na całej nauce. Wielka stąd powstaje dla uzdolnionych i przygotowanych uczniów szkoda.

Ze względu bowiem na uciążliwą zawadę, jaką stanowi dla szkoły nieprzygotowany materiał uczniów, prawidłowy tok nauki tamują przeszkody, które nie pozwalają ani na różniejszy tok nauki, ani nawet na gruntowne przerobienie przepisanej dla każdego przedmiotu treści.

Poleca się przeto Dyrekcji, aby dopilnowała, iżby egzamina wstępne do klasy I. zwłaszcza w języku wykładowym, odbywały się z należytą gruntownością i ścisłością.

C. k. Rada szkolna krajowa rozp. z dnia 5. grudnia 1911 l. 21893. zakazuje uczniom być członkami stowarzyszeń czyli klubów sportowych, względnie nosić klubowe odznaki.

C. k. Rada szkolna krajowa rozp. z dnia 16. lutego 1912 l. 1715/4 donosi, że uczniowie takich szkół, które nie są uważane jako równe szkołom średnim, chociażby wyposażone były prawem publiczności, mogą na mocy rozp. c. k. Dyrekcji kolejowej w Stanisławowie z dnia 30. stycznia 1912 l. 675/F. uzyskać zniżenie ceny jazdy koleją, jedynie tylko na podstawie należyście wystawionego świadectwa ubóstwa, na odnośnej prośbie wyszczególnionego. Podania dotyczące muszą być wniesione przez rodziców, względnie opiekuna ucznia i oprócz potwierdzenia zakładu szkolnego co do frekwencji danego ucznia, powinny mieścić w sobie także dokładne zapodanie zatrudnienia rodziców względnie opiekuna ucznia, oraz potwierdzenie władzy politycznej co do niezamożności, względnie ubóstwa petenta.

C. k. Rada szkolna krajowa rozp. z dnia 29. stycznia 1912 l. 21086/IV. donosi, że na mocy Rozp. Min. Wyzn. i Oświaty, przy wszelkich zniżkach cen biletów kolejowych, należy okazywać tzw. „kartę tożsamości“, które do karty mają być przez odnośne Dyrekcje szkół w ten sposób wystawiane, że na fotografii (format wizytowy) przez ucznia podpisanej, Dyrekcya pie-

częścią urzędową i podpisem stwierdzić ma tożsamość osoby, ze zniżki korzystającej.

C. k. Rada szkolna krajowa rozp. z dnia 29. kwietnia 1912 l. 6404/IV. przedłużyła p. Antoniemu Herzigowi, c. k. profesorowi Gimnazjum II. z polsk. jęz. wykł. w Stanisławowie, urlop na rok szkolny 1912/13 w celu umożliwienia mu kierownictwa tutejszym zakładem.

C. k. Rada szkolna krajowa rozp. z dnia 19/V. 1912 l. 7608/IV. przedłużyła urlop p. Janowi Birgtellnerowi, egz. zast. naucz. Gimnazjum w Kamionce Strumiłowej, na r. szk. 1912/13. w celu umożliwienia mu pełnienia obowiązków nauczycielskich w tut. zakładzie.

C. k. Rada szkolna krajowa rozp. z dnia 6. maja 1912 r. l. 6589/IV. poleca, przy egzaminach nadzwyczajnych, nie poddawać kandydatów egzaminowi z gimnastyki, jako przedmiotu obowiązkowego, chyba, że zdający egzamin sam tego zażąda.

C. k. Rada szkolna krajowa rozp. z dnia 10. maja 1912 r. l. 9102. ogłasza: „W rozporządzeniu Pana Ministra wyznań i oświaty z dnia 6. października 1878. l. 13510, znajduje się postanowienie, według którego w razie wystąpienia ucznia z zakładu w ostatnich tygodniach roku szkolnego, gdy już sąd nauczycieli o postępach ucznia i o jego uzdolnieniu do klasy następnej należycie jest uzasadniony, świadectwo odejścia zastępować powinno świadectwo roczne.

Z postanowienia tego wynika, że wystąpienie ucznia z zakładu w ostatnich tygodniach roku szkolnego nie powstrzymuje klasyfikacji ogólnego stopnia postępu; zatem w przypadkach, gdy postęp ten jest niedostateczny, nie może uczeń występujący składać z początkiem najbliższego roku szkolnego egzaminu wstępnego do klasy następnej.

Ponieważ obecnie rozporządzeniem Pana Ministra wyznań i oświaty z dnia 30. marca 1911 r. l. 8661. i z 5. kwietnia 1912. l. 14822. koniec roku szkolnego we wschodniej części kraju wyznaczono na dzień 30. czerwca, przeto Rada szkolna krajowa zarządza, aby na przyszłość we wszystkich gimnazyach i szkołach realnych galicyjskich nie przypuszczano po wakacjach do egzaminu wstępnego do klasy wyższej takich uczniów, którzy wykażą się ujemnem świadectwem odejścia, stwierdzającym wystąpienie ich ze szkoły po 15. maja.

III. Kronika zakładu.

Rok szkolny 1911/12 rozpoczął się dnia 1. września 1911 r. odbyciem egzaminów wstępnych do klasy 1. Wpisy uczniów odbyły się dnia 1. i 2. września 1911 r.

Dnia 3. września 1911 r. odbyło się uroczyste nabożeństwo w kościele i cerkwi dla uczniów odnośnych obrządków, z odśpiewaniem hymnu ludowego.

W dniach od 3. do 15. września zakład był przez władze sanitarne zamknięty, z powodu grasującej w mieście i w powiecie epidemii czerwonki. Dnia 15. września 1911. zaczęła się regularna nauka.

Dnia 4. października 1911 r. zakład święcił dzień Imienin Najjaśniejszego Pana uroczystem nabożeństwem, odprawionem dla uczniów obu obrządków.

Dnia 19. listopada 1911 r. jako w dzień Imienin ś. p. cesarzowej Elżbiety odbyło się uroczyste nabożeństwo żałobne w kościele i cerkwi dla uczniów odnośnych obrządków.

W dniu 21. stycznia 1912 r. odbył się staraniem uczniów tut. zakładu uroczysty wieczór ku uczczeniu pamięci nieśmiertelnego wieszcza, Adama Mickiewicza. Wieczór, który odbył się w sali „Sokoła“, zakończył gorącą przemową do młodzieży profesor Ludwik Werschler.

Dnia 14. lutego 1912 święcił zakład uroczystość patrona parafii. Dzień ten był wolny od nauki szkolnej.

W dniu 13. kwietnia 1912 r. młodzież tut. zakładu, pod przewodnictwem kierownika i nauczycieli wzięła udział w uroczystem powitaniu Jego Cesarskiej Wysokości, Najdostojniejszego Arcyksięcia Karola Franciszka Józefa, który w dniu tym w przejeździe do Kołomyi, zatrzymał się w naszym mieście.

W dniach od 30. marca do 1. kwietnia 1912 r. odbyły się rekolekcyje wielkanocne dla uczniów obu obrządków.

Dnia 11. maja 1912 r. wzięła młodzież tut. zakładu wraz z gronem nauczycielskim, udział w uroczystym obchodzie urządzonym ku czei Hugona Kołłątaja, przez tut. Czytelnię polską im. Goldmanna.

Dnia 12. maja 1912 r. wzięła młodzież tut. zakładu, wraz z nauczycielami, udział w pochodzie i w poranku, urządzonym w rocznicę Konstytucyi 3. Maja przez zjednoczone Towarzystwa polskie.

W dniach od 13. do 15. maja lustrował zakład tut. Delegat c. k. Rady szkolnej krajowej JWP. Stanisław Rzepiński, dyrektor gimnazjum I. w Nowym Sączu.

Dnia 29. maja 1912 odbyła się zbiorowa wycieczka uczniów tut. zakładu pod przewodnictwem wszystkich profesorów.

W ciągu roku młodzież katolicka przystępowała trzy razy do spowiedzi i komunii św.

Dnia 28. czerwca 1912 r. odbyło się uroczyste nabożeństwo żałobne za spokój duszy śp. Cesarza Ferdynanda.

Rok szkolny 1911/12. zakończono dnia 29. czerwca 1912 r. uroczystem nabożeństwem i odśpiewaniem Hymnu ludowego w kościele i w cerkwi dla uczniów odnośnych obrządków, poczem nastąpiło rozdanie świadectw.

W kwietniu 1912 r. (21./IV.) zmarł śp. Franciszek Konkolniak, uczeń klasy II. w tut. zakładzie. Był to uczeń pilny, zdolny, lubiany przez kolegów i nauczycieli, a rokujący wielkie nadzieje.

Cześć Jego pamięci!

IV. Lektura.

1) Lektura polska domowa kl. IV.

Wszyscy uczniowie czytali „Placówkę“ Prusa, Życiorys Mickiewicza, według Pieniżka i Życiorys Brodzińskiego, według Ciembrowicza; nadto 15. uczniów czytało i zdawało sprawę z „Trylogii Sienkiewicza“; 11. uczniów wybrane nowele Prusa i 10. uczniów wybrane nowele Sienkiewicza.

2) Lektura łacińska szkolna.

Kl. III. Nepos: Żywot Miltiadesa, Temistoklesa, Aristidesa, Cimona, Epaminoudasa i Hannibala.

Kl. IV. Cezara: „Pamiętn. o wojnie z Gallami ks. I. IV. i wybrane ustępy ks. VII.

V. Zbiory naukowe.

a) Biblioteka nauczycieli.

Biblioteka dopiero w zawiązku. Stworzona w roku szkolnym 1911/12, liczy dzieł 49, w 71 tomach i 50 sprawozdań.

W zakładzie znajdują się następujące czasopisma: Gazeta Lwowska; Dziennik urzędowy c. k. Rady szkolnej krajowej; Wiedza i życie; Zeitschrift für oesterreichische Gymnasien; Philologische Zeitschrift; Biblioteka warszawska; Kwartalnik historyczny; Kosmos; Sfinks.

b) Biblioteka uczniów

liczyła z końcem roku szkolnego 1911/12 dzieł 428, tomów 492.

Między niemi: *Biblioteczka młodzieży szkolnej* wyd. Gebethnera Wolfa, Warszawa (129 tomików). — *Biblioteka dla młodzieży* wyd. Tow. Naucz. szkół wyższych. — *Arcydziała polskich pisarzy i obcych* wyd. Westa. — *Biblioteka Macierzy Polskiej* — Juliusza Verne'go, powieści podróźniczych tomów 10. Karola May'a pow. podr. tom. 18. — *Prus*: Pisma 4 tomy, *Sienkiewicza* powieści tomów 15. — *Heleny Rzepeckiej*: Ojczyzna w pieśni i pomnikach 2 tomy. — *Dyakowski*: Od Karpat do Mazowsza. — *Sieroszewski*: Ze świata, Bajki, Zamorski Dyabeł, Bajka o żelaznym wilku. — *Kraszewski*: Powieści historyczne 78 tomów. — *Krasiński*: Pisma z monografią Kallenbacha tomów 8. — *Rodziewiczówna*: Dewajtis, Szary proch. — *Gąsiorowski*: Huragan (w skr.) Orleńta, Było to pod Somosierra, Rapsody Napoleońskie.

Statystyka ruchu bibliotecznego.

W ciągu roku szkolnego 1911/12.	Od 40—50 książek
przeczytała :	przeczytało uczniów 3
klasa I książek 142	od 30—40 „ „ 7
„ IIa „ 286	od 20—30 „ „ 32
„ IIb „ 315	od 10—20 „ „ 46
„ III „ 318	od 1—10 „ „ 18
„ IV „ 409	Nie korzystało
Razem książek 1470	z biblioteki „ 8

c) Zbiory do nauki historii i geografii.

Gabinet obejmuje 237 przedmiotów.

Z tego map do nauki historii i geografii	41
obrazów do nauki geografii	124
Obrazów do nauki historii i do sztuki	72
2 globusy, kompas, dwie mapy plastyczne.	
W roku szkolnym 1911/12. zakupiono sztuk	151

d) Zbiory do nauki historii naturalnej.

Gabinet liczy okazów 535.

Z tego okazów wypchanych preparatów	
i modeli	226
tablic zoologicznych	80
tablic botanicznych	52
okazów do nauki mineralogii i chemii	177
W roku szkolnym 1911/12. zakupiono sztuk	232

e) Zbiory do nauki fizyki i chemii.

Gabinet liczy przyrządów 137 i niezbędne przyrządy i przybory do nauki chemii. W roku szkolnym 1911/12 zakupiono przyrządów 67.

Między innymi zakupiono: maszynę centryfugalną; maszynę Bahrenbergera; dźwignię Deisingera; przyrząd Pascala; modele pomp; maszynę influencyjną; aparat do mierzenia ciśnienia cieczy; wagę z korekturami; spadkownice; aparat galwanoplastyczny; ramy statyczne; kule megdeburskie i w. i.

f) Zbiory do nauki rysunków.

Gabinet założony w r. szk. 1911/12. obejmuje modeli, odlewów gipsowych, ornamentów, wypchanych zwierząt, naczyń i innych: sztuk 77.

g) Zbiory do nauki poglądowej.

Gabinet założony w r. szk. 1911/12 obejmuje obrazów i przedmiotów 15.

h) Zbiory do nauki filologii klasycznej.

Gabinet założony w r. 1911/12 obejmuje obrazów 15 i dwa albumy.

i) Biblioteka koleżeńska uczniów.

Założona w r. szk. 1911/12 obejmuje podręczników zakupionych i podarowanych 66: nowych 44, starych 22. — Z biblioteki korzystało 20. uczniów.

VI. Wychowanie fizyczne.

Młodzież przepędza czas między godzinami nauki w dnie pogodne na obszernym dziedzińcu, zabawiając się lub grając w futbol.

Obowiązkowa nauka gimnastyki odbywa się w sali tut. Sokoła pod kierunkiem nauczyciela p. J. Fołty. W miesiącach letnich nauka gimnastyki odbywa się na wolnym powietrzu.

W wolne od nauki obowiązkowej popołudnia, odbywa młodzież, pod nadzorem nauczycieli, bliższe wycieczki w celach naukowych i dla zabawy.

W zimie brak odpowiedniego miejsca na ślizgawkę. Natomiast licznie biorą uczniowie udział w jeździe saneczkami, bo teren okolic miasta bardzo nadaje się do tej rozrywki.

Porady lekarskiej biednym uczniom tut. zakładu udziela bezinteresownie WP. Dr. Jul. Lubowiedzki, c. k. fizyk powiatowy, któremu na tem miejscu należy się imieniem młodzieży serdeczne podziękowanie.

VII. Fundusz ubogich uczniów.

Ta pożyteczna instytucja stworzona została w r. szk. 1910/11 i dzięki ofiarności rozwija się bardzo pomyślnie. Rok dopiero istnieje, a już, jak świadczy zestawienie dochodów i rozchodów, wcale — jak na tak małe miasto i początkujący zakład — pokaźne dała rezultaty.

Dochody:

Pozostałość kasowa z roku 1910/11	. 218 K. — h.
W ciągu r. szk. 1911/12 złożyła kl. I.	. 45 „ 20 „
kl. II.	. 66 „ 32 „
kl. III.	. 27 „ 60 „
kl. IV.	. 50 „ 02 „
Zwroty uczniów	. 15 „ — „
Drobnemi kwotami złożono	. 60 „ 90 „
Czysty dochód z wieczorku w dn. 21/I. 1912	<u>155 „ 20 „</u>
Ogółem dochód	638 K. 24 h.

Rozchody:

Zakupiono książek szkolnych za kwotę	. 113 K. 30 h.
Zakupiono ubrań nowych, naprawiono starych i sprawiono obuwia za kwotę	. 116 „ — „
Opłacono za naukę pryw. uczniów w „Uczelni“	72 „ — „
Wydano drobnemi kwotami	. 20 „ 40 „
Ogółem wydano	<u>321 K. 70 h.</u>

Pozostałość kasową w kwocie 316 K. 54 h. przeniesiono na rok szkolny 1912/13.

VIII. Gmina szkolna.

Na wzór innych zakładów, konferencya Grona nauczycielskiego przyjęła projekt „Gminy szkolnej“ ułożony przez kierownika zakładu, profesora gimn. p. Antoniego Herziga; a e. k. Rada szkolna krajowa rozp. z dnia 28 II. 1912 r. l. 23235 IV. statut tej „Gminy“ zatwierdziła.

Próba, w ciągu roku szkolnego 1911/12 przeprowadzona, wykazała, że instytucya ta przyczyniła się w znacznej mierze do podniesienia i utrzymania karności w zakładzie, do wyrobienia wśród uczniów pewnego uznania potrzeby ładu i porządku, do wpojenia w ich młode umysły poczucia: potrzeby wypełniania obowiązków i sprawiedliwości.

Statut „Gminy szkolnej“

Cel instytucji:

Celem „Gminy szkolnej“ jest rozbudzanie wśród uczniów moralności, przez wyrobienie poczucia sprawiedliwości i bezstronności w ocenianiu własnych postępów; wyrobienie wśród uczniów przekonania o potrzebie pracy nad sobą i to pracy wspólnie z nauczycielami.

§. I. Zakres działania.

Do zakresu działania „Gminy szkolnej“ należy: Opieka nad budynkiem, ogrodem szkolnym, sprzętami i środkami naukowymi. Karanie wykroczeń gorszącego lenistwa, wykroczeń przeciw dobremu zachowaniu się, staranności i czystości w ubraniu, posłuszeństwu wobec nauczycieli, w karaniu wykroczeń popełnionych w stosunku do kolegów i publiczności. Wyłączone są z pod kompetencji Sądu wykroczenia większe. Dlatego przed odbyciem posiedzenia Sądu, musi o porządku dziennym uwiadomionym być gospodarz klasy, który orzeka, czy pewna sprawa nadaje się do oceny przez uczniów. Pamiętać bowiem należy, że władzą dyscyplinarną uczniów jest konferencya.

Sąd klasowy może rozpatrywać tylko te sprawy, które mu odda do załatwienia nauczyciel, lub te wykroczenia, o których doniesie strona poszkodowana iab członkowie Sądu.

Postępowanie sądowe odbywa się tylko ustnie, uchwała Sądu, wraz z podaniem rodzaju przekroczenia, ma być zapisaną do dziennika, będącego w rękach wójta klasowego.

§ 2. Organizacya.

a) Sąd ławniczy (klasowy).

Każda klasa posiada swój własny „Sąd ławniczy“ składający się z 5. członków i przewodniczącego czyli wójta. Ławników wybiera cała klasa na przeciąg jednego półrocza.

Z powodu zachodzącej niejednokrotnie konieczności zastąpienia którego z ławników, wybiera klasa dwóch zastępców ławników, których w razie potrzeby powołuje wójt na przemianę.

W razie konieczności zastąpienia „wójta klasowego“ przewodniczy najstarszy wiekiem ławnik, a w tegoż miejsce wchodzi do ławy zastępca.

W razie rozpatrywania sprawy ławnika, wójt powołuje jednego z zastępców.

Sąd klasowy zwołuje wójt raz w tygodniu w porozumieniu z gospodarzem klasy.

Badanie przewinienia odbywa się tylko ustnie z uwzględnieniem przesłuchania obwinionego, ewentualnie pokrzywdzonego, a jeśli tego zachodzi potrzeba i przesłuchania świadków, którzy prawdziwość swych zeznań poręczają słowem honoru.

Uchwała Sądu zapada większością głosów, a staje się prawomocną po uzyskaniu aprobaty Gospodarza klasy.

Jeśli Gospodarz klasy z jakiegokolwiek powodu nie zatwierdzi uchwały Sądu, odbywa się posiedzenie Sądu ponownie, ale już w obecności Gospodarza klasy, który na posiedzeniu ma głos doradczy. Wójt tłumaczy motywa wyroku, przedstawia raz jeszcze sprawę; potem zapada uchwała.

Gdyby i drugiej uchwały Sądu Gospodarz klasy nie zatwierdził, sprawa przechodzi do wyższej instancji tj. do „Sądu wójtów“.

Obwinionemu przysługuje prawo odwołania się od wyroku Sądu, choćby wyrok był zatwierdzony tylko w tym wypadku, jeśli udowodni że nie starano się o należyte wyświetlenie sprawy.

b) „Sąd wójtów“.

Sąd wójtów składa się z wójtów klasowych, którzy obierają sobie „starszego wójta“ z pośród uczniów najwyższej klasy.

Sposób prowadzenia obrad taki sam jak Sądu ławniczego, z tą tylko różnicą, że nie odbywa się już przesłuchanie świadków, [chyba że odwołał się obwiniony] lecz przesłuchuje się samego obwinionego, a wójt tej klasy, do której obwiniony uczęszcza, motywuje uchwałę Sądu klasowego.

Uchwała zapada większością głosów; w razie równości głosów rozstrzyga przewodniczący. Prawomocną staje się uchwała po zatwierdzeniu jej przez gospodarza tej klasy, do której obwiniony uczęszcza.

Gdyby Gospodarz klasy uchwały nie zatwierdził, sprawę rozpatruje konferencja Grona nauczycielskiego.

Oprócz spraw, które sądzi „Sąd wójtów“ jako druga instancya, należy do jego kompetencji rozpatrywanie i karanie przekroczeń, popełnianych przez wójtów klasowych.

W tym wypadku starszy wójt w miejsce obwinionego wójta, powołuje jednego z ławników tej klasy, do której dotyczący wójt uczęszcza.

Od wyroku „Sądu wójtów“ służy obwinionemu odwołanie do konferencyi Grona nauczycielskiego, ale tylko w tym wypadku, w którym przysługuje odwołanie od wyroku Sądu klasowego.

§. 3. Kary.

Kary, jakie czyto „Sąd ławniczy klasowy“, czy „Sąd wójtów“ wymierza, są: 1) upomnienie, 2) nagana, 3) karcer do 16. godzin.

Karcer, w wypadkach nałożenia kary od 1—8 godzin, może być zamieniony na grzywnę, w wysokości najwyżej 1 korony. Może też być połączona kara karceru z grzywną.

Grzywny wpływają do funduszu biednych uczniów.

Jeśli zasądzony zostaje ławnik lub wójt, to w wypadkach rażących lub często powtarzających się wykroczeń, może Sąd orzec o pozbawieniu zasądzonego piastowanych godności.

§. 4. Egzekutywa.

Egzekutywa uchwał Sądu „Gminy szkolnej“ spoczywa w rękach Dyrekyi i Gospodarza klasy. Uczeń nie poddający się zatwierdzonym uchwałom, podpada pod kary, przewidziane za niestosowanie się do poleceń przełożonych.

§. 5. „Starszy wójt“

Wybierany przez wójtów klasowych, z pośród uczniów najwyższej klasy, na przeciąg jednego półrocza. Przewodniczy na Sądzie wójtów, prowadzi obrady, udziela głosu członkom Sądu, w razie równości głosów rozstrzyga, powołuje członków Sądu wójtów w wypadkach powyżej opisanych. W czasie występów uczniów, wycieczek odgrywa rolę przewodnika młodzieży.

„Starszy wójt“ sądzonym być może tylko przez konferencyę Grona nauczycielskiego, które może go pozbawić godności.

§. 6. Wójt klasowy

Wybierany przez ławników klasowych na przeciąg jednego półrocza, ma w Sądzie klasowym tensam zakres działania co starszy wójt. Przy publicznych występach uczniów odgrywają wójtowie rolę dziesiątnika klasowego.

Wójta sądzi „Sąd wójtów“.

§. 7. Ławnicy.

Ławników wybierają uczniowie danej klasy na przeciąg jednego półrocza.

IX. Bursa.

Bursa polska im. „Króla Jana III. Sobieskiego“ w Kałuszu, powstała w roku 1904. z bardzo skromnych początków. Pod opieką jednak troskliwą, oddanego tej instytucji całą duszą, prezesa Bursy JWPana Dra Adolfa Wursta, inspektora sanitarnego i b. posła na Sejm krajowy, który stoi na czele bursy od jej założenia i dzięki ofiarności publicznej rozwija się bardzo pomyślnie. Początkowo przeznaczoną była Bursa tylko dla uczniów szkół ludowych; od chwili jednak założenia w Kałuszu Gimnazjum, przekształcano ją powoli i na bursę dla uczniów gimnazjalnych. W roku szkolnym 1911/12, 15 uczniów tut. Gimnazjum znajduje w niej utrzymanie i opiekę częściowo darmo, częściowo za bardzo niską opłatą. Ogólna liczba wychowanków Bursy wynosi dziś 30.

Dochody czerpie Bursa z opłat członków Towarzystwa, opłat wychowanków, z subwencji i prywatnej ofiarności.

Bursa ma własny budynek murowany z pięknym ogrodem i rozporządza funduszem żelaznym w kwocie 4258 koron.

X. Uczelnia.

Dla zapewnienia pomocy w nauce uczniom słabym pod względem postępów, a niemogącym opłacić sobie domowych nauczycieli, urządzono w tut. zakładzie z początkiem roku szk.

1911/12 tzw. „Uczelnię“. Uczniowie starsi udzielali nauki uczniom młodszym. Uczelnia obejmowała dwa oddziały. Oddział I. uczniowie z kl. I. w liczbie 21. Oddział II. Uczniowie kl. II. w liczbie 22.

XI. Wykaz książek szkolnych na rok 1912/13.

Religia. *W I. kl.* dla uczniów obrz. rz. kat. ks. Słószarza Katechizm religii katolickiej, dla młodzieży szkół średnich, wyd. 3. Lwów 1908; dla uczniów gr. kat. obrz. Середній Катехизм христ. катол. рел. Львів 1906. — *W II. kl.* ks. Słószarza katechizm religii kat. Wyd. 3. Lwów 1908; dla uczniów obrz. gr. kat. Середній Катехизм христ. катол. рел. Львів 1908; Літургіка, Видане Кружка Катехитів. — *W III. klasie* ks. Jougana, Liturgika Wyd. — 13. Lwów 1906. Dzieje biblijne starego zakonu ks. Dąbrowskiego wyd. 4.; dla uczniów gr. kat. Торонський А.: Історія біблійна старого завіта. Вид. 2. Львів 1899. Літургіка, Вид. Кружка Катехитів. — *W IV. klasie* ks. Dąbrowskiego: Dzieje biblijne nowego zakonu i Торонського Історія біблійна нового завіта. Вид. I i II. Львів 1901. — *W V. klasie* Nauka wiary ks. Jeża Kraków 1899. i Торонського Христ. катол. догматика фундаментальна і апольгетика для класе вищих Вид. II. Львів 1907. — Dla uczniów religii moźeszowej: *kl. I.* I. Spitzer: Modlitewnik 1906 i Historya biblijna, Część I. 1909. — *Kl. II. i III.* Spitzera modlitewnik i Landes: Historya biblijna, Część II. — *Kl. IV.* Spitzera Modlitewnik i Planer-Sonberscheiner: Historya Izraelitów, Część II., zeszyt II. 1908. — *Kl. V.* Spitzer Modlitewnik i Biblia hebrajska w tłum. Wujka albo Cyłwoka.

Język polski. Małecky, gramatyka języka polskiego wyd. II. Lwów 1910. Konarski. Zwięzła gramatyka języka polskiego. Lwów 1902. Dr. Maryan Reiter, Czytania polskie dla *I. klasy* z ilustracyami Lwów 1910; w *II.—IV. klasie* Małecky, Gramatyka języka polskiego szkolna, wyd. 9. i 10. Lwów 1906. Dr. Reiter, Wypisy polskie dla II. klasy z ilustracyami Lwów 1911, w *III. kl.* Czubek-Zawiliński, Wypisy polskie dla III. kl. Lwów 1904, wyd. 2.; w *IV. klasie* Próchnicki F. i Wojeiechowski K. dr. wypisy polskie dla szkół średnich T. IV. 1911; *W V. kl.* Próchnicki F. i Wojeiechowski K. dr. Wzory poezyi i prozy, dla szkół średnich T. V. Lwów 1911.

Język łaciński. *W I klasie* Samolewicz, Zwięzła gramatyka języka łacińskiego. Wyd. 6. Lwów 1907. Steiner i Scheindler, Ćwiczenia łacińskie dla I. klasy. Wydanie 5, oprac. przez A. Frączkiewicza i E. Próchnickiego Lwów 1907; *w II. klasie* Samolewicz, Zwięzła gramatyka języka łacińskiego, wyd. 6. Lwów 1907. Steiner i Scheindler Ćwiczenia łacińskie, dla II. klasy oprac. przez A. Frączkiewicza i F. Próchnickiego, wyd. 5. Lwów 1908; *w klasie III.* Samolewicz-Sołtysik, Gramatyka języka łacińskiego, c. II. wyd. 5—9. Lwów 1909. Próchnicki, Ćwiczenia łac. dla kl. III., wyd. 2—4. Lwów 1903. Cornelius Nepos: Żywoty sławnych mężów, wyd. Kłaka. *W klasie IV:* Samolewicz-Sołtysik: Gramatyka języka łacińskiego cz. II. wyd. 5.—9. Próchnicki, Ćwiczenia łacińskie dla klasy IV. wyd. 4. Lwów 1909. Caesar: De bello Gallico., wydanie Terlikowskiego. *W kl. V.* Livius wyd. Zingerle-Majehrowicz, Ovidius, wyd. Nohl-Bednarski. Samolewicz Sołtysik, Gramatyka jak w kl. IV.

Język grecki. *W III. klasie:* Fiderera Gramatyka języka greckiego wyd. 4. Lwów 1909. Taborski-Winkowski Passowicz Ćwiczenia greckie wyd. 4. Lwów 1910; *w IV. klasie* Fiderer, Gramatyka języka greckiego, wyd. 1—4. Lwów 1909. Taborski-Winkowski-Passowicz, Ćwiczenia greckie, wyd. III. Lwów 1910; *w V. klasie* Fiderer, Chrestomatyka z pism Xenofonta, wydanie 1—4. Lwów 1909. Homera Iliada, Część I., wyd. Scheindler-Sołtysik; Fiderer, Gramatyka języka greckiego, wydanie 1—3: Lwów 1906.

Język ruski. (obowiązkowy w I.) *W kl. I.* Kokorudz-Konarski. Gramatyka ruska dla Polaków, Lwów 1900. — Bohdan Łepki: Czytanka ruska 1904.

Język niemiecki. German-Petelenz Gayczak, Ćwiczenia niemieckie dla *I. klasy*, wyd. 7. Lwów 1910.; *w II. klasie* German i Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla II. klasy, wyd. 5. Lwów 1907; *w III. klasie* German i Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla klasy III. wyd. 5. Lwów 1910. Jahner, Deutsche Grammatik, wyd. 3. Lwów 1907; *w kl. IV.* German i Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla kl. IV. wydanie 4. Lwów 1910. Jahner, Deutsche Grammatik, wyd. 3. Lwów 1907; *w kl. V.* Ippoldt und Stylo, Deutsches Lesebuch für die oberen klassen der galizischen Mittelschulen I. Teil, wyd. 2. Lwów 1907.

Historya. *W kl. I.* B. Gebert i G. Gebertowa: Opowiadania z dziejów ojczystych, Lwów 1910. *W kl. II.* Semkowicz opowia-

dania z dziejów powszechnych cz. I. Lwów 1907. wyd. III. *W kl. III.* Krotowski: Opowiadania z dziejów monarchii austr. węg. w związku z hist. powsz. Lwów 1910. *W kl. IV.* Zakrzewski: Historia powszechna cz. I. Wydanie 1.—3. Kraków 1902. *W kl. V.* Zakrzewski: Historia powszechna cz. I. i II. wyd. 3.—4. Kraków 1906.

Geografia. *W I. klasie* Mazurek Julian, Krótki rys geografii do użytku I. klasy szkół średnich. Lwów 1908; *w klasie II. i III.* Siwak, Geografia dla klasy II. i III.; *w IV. klasie* Benoni Majerski, Geografia aust. węg. monarchii, wyd. 5., zmienione i przerobione przez Bolesława Baranowskiego. Lwów 1907. *W kl. V.* Nałkowski, Geografia fizyczna.

Matematyka. *W kl. I.* Ignacy Kranz: Arytmetyka na kl. I. Tenże: Geometria pogładowa na kl. I. Kraków 1910. — *W kl. II.* Ignacy Kranz: Arytmetyka i algebra cz. I. Kraków 1904. — Tenże: Geometria pogładowa na kl. II. *W kl. III.* Ignacy Kranz: Arytmetyka i algebra cz. II. Tenże: Geometria dla kl. III. — *W klasie IV.* Kranz: Arytmetyka i algebra cz. II. Kraków 1904. Moćnik-Maryniak, Geometria dla wyższych klas, wyd. 6. — *W kl. V.* Dziwiński, Podręcznik arytmetyki i algebry dla wyższych klas wyd. 4. Moćnik-Maryniak, Geometria dla wyższych klas, wyd. 6.

Historia naturalna. *W klasie I. i II.* Nussbaum-Wiśniowski, Wiadomości z zoologii dla niższych klas szkół średnich. Wyd. 3. Lwów 1910, i Rostafiński, Botanika szkolna na klasy niższe. Wyd. 6. Kraków 1907. *W kl. IV.* Duchowicz-Wiśniowski: Wiadomości z chemii i mineralogii dla klas niższych. *W kl. V.* Wiśniowski, zasady mineralogii i geologii, wyd. 3. — Rostafiński, Botanika szkolna dla klas wyższych. Wyd. II. przerobione.

Fizyka. *W III. i IV. klasie* Fizyka Kaweckiego i Tomaszewskiego, wyd. 6.

XII. Statystyka zakładu za rok szkolny 1911/12.

	I.		IIa			IIb			III.			IV.			Razem			
	publ.	pr. hosp.	publ.	pr.	hosp.	publ.	pr.	hosp.	publ.	pr.	hosp.	publ.	pr.	hosp.	publ.	pr.	hosp.	
A. Na początku r. szk. 1912 przyjęto na podst. egz. wstęp.	28	2	—	1	1	—	1	—	2	2	—	3	—	—	35	5	—	
Z tut. zakł. z promocyą	—	—	—	15	1	2	17	2	2	23	—	—	12	2	2	67	5	6
» » repetentów	8	—	—	3	—	—	3	—	—	3	—	2	—	—	17	—	2	
z innych zakł. z promocyą	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	5	—	
» » repetentów	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	4	—	—	
Było więc na początku r. W ciągu r. przyjęto na podst. egzam. wstęp. na » świad. odejścia	38	2	—	20	2	2	21	2	2	30	2	2	18	2	2	127	10	8
	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	2	—	—	
	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2	1	—	5	1	—	
Razem przyjęto	38	2	—	21	2	2	22	2	2	32	2	2	21	5	2	134	11	8
W ciągu r. przyji. na pryw. » » wystąpiło	3	—	—	1	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	1	7	—	
	4	—	—	2	—	—	2	—	4	—	—	1	—	—	13	—	—	
Przy końcu r. było więc	31	5	—	18	3	2	20	2	2	25	5	2	20	4	1	114	19	7
B według miejsca urodz. było: z Kałusza	7	—	—	6	—	1	8	—	2	12	—	1	9	—	1	42	—	5
z powiatu kałuskiego	5	—	—	5	—	1	5	—	—	3	—	—	3	—	—	21	—	1
z innych pow. Galicyi	19	—	—	7	—	—	7	—	10	—	1	8	—	—	51	—	1	
Razem	31	—	—	18	—	2	20	—	2	25	—	2	20	—	1	114	—	7
C Według miejsca zamieszkania rodzic. było z Kałusza	14	—	—	7	—	1	13	—	2	17	—	2	12	—	1	63	—	6
z pow. kałuskiego	8	—	—	6	—	1	6	—	—	6	—	—	3	—	—	29	—	1
z innych pow. Galicyi	9	—	—	5	—	—	1	—	2	—	—	5	—	—	22	—	—	
Razem	31	—	—	18	—	2	20	—	2	25	—	2	20	—	1	114	—	7
D. Według narodow. było: Polaków	24	—	—	17	—	1	14	—	2	21	—	2	16	—	1	92	—	6
Rusinów	7	—	—	1	—	1	4	—	—	4	—	—	1	—	—	20	—	1
Niemców	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
Razem	31	—	—	18	—	2	20	—	2	25	—	2	20	—	1	114	—	7
E. Według wyzn. było rzymsko-katol.	15	—	—	6	—	—	5	—	6	—	1	5	—	—	37	—	1	
grecko-katol.	7	—	—	1	—	1	4	—	1	—	—	4	—	—	20	—	1	
orm.-katol.	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	
możeszow.	9	—	—	10	—	1	11	—	2	15	—	1	11	—	1	56	—	5
Razem	31	—	—	18	—	2	20	—	2	25	—	2	20	—	1	114	—	7

	I			IIa			IIb			III.			IV.			Razem		
	publ.	pr.	hosp.	publ.	pr.	hosp.	publ.	pr.	hosp.	publ.	pr.	hosp.	publ.	pr.	hosp.	publ.	pr.	hosp.
F. Według wieku																		
lat 10 miało	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
» 11 »	9	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	11	—	—	
» 12 »	9	—	—	6	1	5	1	1	—	—	—	—	—	—	21	—	2	
» 13 »	11	—	—	6	—	9	1	9	—	—	2	—	—	—	37	—	1	
» 14 »	1	—	—	5	1	4	—	6	—	2	5	—	—	—	21	—	3	
» 15 »	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	4	—	—	1	10	—	1	
» 16 »	—	—	—	1	—	—	—	3	—	—	7	—	—	—	11	—	—	
» 17 »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
» 18 »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2	—	—	
Razem	31	—	—	18	—	2	20	—	2	25	—	2	20	—	1	14	—	7
G. Według stanu rodziców																		
było synów urzęd. państw.	2	—	—	1	—	1	—	4	—	—	2	—	—	—	10	—	—	
profesorów i nauczycieli	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	2	—	—	
lekarzy, adw., księży gr.-k.	1	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	3	—	1	
rzemieśl. i przemysłow.	2	—	—	1	—	2	—	3	—	—	3	—	—	—	11	—	—	
właściciele dóbr i dzierz.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2	—	—	
rolników	7	—	—	5	—	4	—	1	—	—	—	—	—	—	17	—	—	
właściciele realności	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	
kupców	9	—	—	7	—	1	5	2	6	1	3	—	—	—	30	—	4	
urzęd. pryw. i oficyalistów	2	—	—	7	—	6	—	3	—	1	8	—	—	—	20	—	1	
ślug i zarobników	7	—	—	—	—	2	—	3	—	—	—	—	—	—	12	—	—	
wdów	1	—	—	2	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	6	—	1	
Razem	31	—	—	18	—	2	20	—	2	25	—	2	20	—	1	14	—	7
Na jęz. ruski ucześniezało	16	—	—	16	—	12	—	17	—	—	7	—	—	—	68	—	—	
» śpiew «	7	—	—	5	—	2	—	2	—	—	3	—	—	—	19	—	—	
» stenografie »	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	7	—	—	—	12	—	—	

Klasyfikacya za rok 1911/12.

	I.			IIa.			IIb.			III.			IV.			Razem		
	publ.	pr.	hosp.	publ.	pr.	hosp.	publ.	pr.	hosp.	publ.	pr.	hosp.	publ.	pr.	hosp.	publ.	pr.	hosp.
Chlubnie uzdolnieni	2	—	—	1	—	1	3	1	1	1	—	—	3	—	1	10	1	3
Uzdolnieni	20	1	—	9	3	—	9	—	1	7	—	1	12	1	—	57	5	2
Na ogół uzdolnieni	4	—	—	3	—	—	—	—	—	6	—	—	1	1	—	14	1	—
Do egzaminu popraw. przeznaczono	1	1	—	—	—	1	1	—	—	3	—	—	3	2	—	8	3	1
Nieuzdolnieni	4	—	—	5	—	—	7	—	—	8	2	—	1	—	—	25	2	—
Nie zgłosiło się do egz.	—	3	—	—	—	—	—	1	—	3	1	—	—	—	—	—	7	1
Razem	31	5	—	18	3	2	20	2	2	25	5	2	20	4	1	114	19	7

KLASA I.

(Gospodarz klasy: prof. Jan Birgfellner).

Chlubnie uzdolnieni: Horowitz Jakób, Liebersbach Józef. — *Uzdolnieni*: Bahrynowski Ignacy, Berbeka Władysław, Berzowski Maryan, Bernfeld Kasriel, Bienenfeld Paweł (prywatysta), Fedorków Michał, Fornalik Antoni, Glas Juda, Ilczyszyn Aleksander, Koniewicz Mikołaj, Maziarz Jan, Pietruszka Franciszek, Popel Włodzimierz, Prokopowicz Józef, Rothfeld Eisig, Streifer Aron, Szumilak Mieczysław, Ulan Bazyli, Zaremba Władysław, Zarwanitzer Abraham, Żmij Zygmunt. — *Na ogół uzdolnieni*: Haber Wolf, Röhring Edward, Wasylkiewicz Tadeusz, Woźniak Franciszek. — *Do egzaminu poprawczego* przeznaczono 1 uczn. publ. i 1 pryw. — *Nieuzdolnionych* do klasy następnej 4 uczn.

KLASA IIa.

(Gospodarz klasy: prof. Julian Serafinowicz).

Chlubnie uzdolnieni: Kozakowna Nadeżda (pryw.), Neumanu Markus. — *Uzdolnieni*: Belfel Rachniel, Glattstein Izaak, Kaufmann Salomon, Kozak Włodzimierz, Krumper Leon, Lubowiedzki Zdzisław (pryw.), Markus Juda, Meller Gedale, Olewicz Błażej, Smuk Andrzej, Weutraub Fischel (pryw.). — *Na ogół uzdolnieni*: Ciepiewski Józef, Goleń Stanisław, Hauser Izrael. *Do egzaminu poprawczego* przeznaczono 1 prywatystkę. — *Nieuzdolnionych* do klasy następnej 5.

KLASA IIb.

(Gospodarz klasy: prof. Jan Muzykarz).

Chlubnie uzdolnieni: Kohlberg Teodor, Kram Jerzy, Redisch Emanuel (pryw.), Teitelbaum Blume (pryw.) Treitler Mojżesz. — *Uzdolnieni:* Didaszak Prokop, Drozdowski Edward, Horowitz Leopold, Kohlberg Leopold, Kuhlberg Leib, Landsmann Joachim, Sebastyan Jakób, Seemann Natan, Trompeter Regina (pryw.), Ulan Roman. — *Do egzaminu poprawczego* przeznaczono 1 ucznia. — *Nieuzdolnionych* do klasy następnej 7.

KLASA III.

(Gospodarz klasy: prof. Edmund Zahaczewski).

Chlubnie uzdolniony: Schreyer Herzel. — *Uzdolnieni:* Biliński Jan, Brotfeldówna Jytte (prywat.), Ludkiewicz Włodzimierz, Menkes Izaak, Press Mojżesz, Silber Hersch, Wohl Mechel, Zboiński Kazimierz. — *Na ogół uzdolnieni:* Beglaubter Abraham, Korytowski Michał, Ropelewski Bolesław, Wolfarth Józef, Weitzner Lewi, Ziering Mendel. — *Do egzaminu poprawczego* przeznaczono uczniów 3. — *Nieuzdolnionych* do klasy następnej 8 na publ. 2 przyw.

KLASA IV.

(Gospodarz klasy: prof. Ludwik Werschler).

Chlubnie uzdolnieni: Altbach Wolf, Halperu Dawid, Mandel Lea (pryw.), Zarwanitzer Nuchim. — *Uzdolnieni:* Barysz Roman, Dąbski Ludwik, Fediów Michał, Feintuch Ire, Goldberg Maksymilian, Heumann Menasze, Kostecki Bolesław, Kurdydyk Bohdan, Kunz Stanisław, Poluszyńska Marya (pryw.), Schreyer Chaim, Stern Samuel, Stromwasser Mojżesz, Tokarz Jan Tadeusz. — *Na ogół uzdolnieni:* Hummer Zygmunt, Kurdziel Wincenty (pryw.). *Do egzaminu poprawczego* przeznaczono 3. uczniów publicznych, 2. prywatystów. — *Nieuzdolniony* 1.

Ogłoszenie

do wiadomości rodziców i opiekunów.

Wpisy uczniów na rok szkolny 1912/13 dla klas od I.—V. odbywać się będą 30. i 31. sierpnia od godz. 10.—12. rano i od 4.—6. popołudniu, późniejsze zgłoszenia tylko w razie ważnych powodów i to tylko na mocy zezwolenia c. k. Rady szkolnej krajowej uwzględnione być mogą.

Uczniowie mają się zgłaszać do zapisu w towarzystwie rodziców lub opiekunów i przedłożyć w razie przejścia z innego zakładu 1) świadectwo tego zakładu, do którego dotychczas uczęszczali, 2) metrykę chrztu, 3) świadectwo powtórnego szczepienia ospy, 4) dwa należyście wypełnione rodowody.

Według ustawy z dnia 3/VI. 1887 dz. rozp. Min. W. i O. 1887. uczeń wstępujący do klasy pierwszej ma mieć najmniej lat 10 życia, lub skończyć lat 10 przed upływem tego roku kalendarzowego, w którym będzie po przyjęciu, uczęszczał do klasy I.

Wszelkie podania o dyspensę od tej normy mają władze szkolne, bez wyjątku załatwić odmownie.

Egzamina wstępne do klasy I. odbywać się będą w dwóch terminach, a mianowicie dnia 1. lipca 1912 r. i 1. września 1912. o godz. 8. rano w budynku gimnazjalnym.

Wpisy do egzaminów wstępnych do klasy I. odbędą się 29. i 30. czerwca i 30. i 31. sierpnia 1912 r.

Wybór jednego z tych dwóch terminów pozostawia się rodzicom względnie opiekunom uczniów.

Powtarzanie wstępnego egzaminu do klasy I. ani w tym samym, ani w innym zakładzie jest niedozwolone. Powtórzenie tego egzaminu w innym zakładzie jest w każdym razie nieważne.

Zakres wymagań przy egzam. wstępnym do kl. pierwszej.

(Rozporz. c. k. Rady szk. kraj. z 16/V. 1887 l. 1764.)

a) **Z religii:** Wiadomości, których uczeń nabyć powinien w szkołach ludowych czteroklasowych.

b) **Z języka polskiego:** Czytanie płynne i wyraźne, objaśnianie przeczytanego ustępu pod względem treści i związku myśli; znajomość części mowy, odmiana imion i czasowników,

znajomość zdania pojedynczego, rozszerzonego i rozbiór jego części składowych pod względem składu i zgody i rzędu; poprawne napisanie dyktatu z zakresu pojęć znanych uczniom i gramatyczny rozbiór zdania.

c) **Z języka niemieckiego:** Czytanie płynne i zrozumiałe, znajomość odmiany rodzajników, przymiotników, zaimków; odmiana słów posiłkowych i czasowników słabych we wszystkich formach strony czynnej i biernej, odmiana najwykleszych czasowników mocnych; zasób wyrazów z zakresu pojęć uczniom znanych; poprawne napisanie łatwego dyktatu, którego treść, przed dyktowaniem, podano w języku polskim.

d) **Z rachunków:** Pisanie liczb do miliona włącznie; biegłość w czterech działaniach liczbami całkowitemi; pewność w tabliczce mnożenia, znajomość ważniejszych miar metrycznych.

Niedostateczny postęp w jednym przedmiocie egzaminu usuwa ucznia od przyjęcia w jakiegokolwiek szkole średniej.

Egzamina wstępne do klas od II. do V. odbywać się będą w czasie do 10. września w dniach przez Dyrekcję wskazanych.

Egzamina poprawcze odbędą się w dniu 30. i 31. sierpnia 1912 r.

Opłata szkolna w tutejszym zakładzie wynosi 20 koron miesięcznie. Niezamożni uczniowie, mający dobry postęp ogólny i co najmniej dobre zachowanie się, mogą uzyskać zniżenie lub uwolnienie od opłaty szkolnej, jeśli do dnia 1. października, względnie 15. lutego wniosą podania, do kuratorji gimnazjalnej wystosowane, na ręce Dyrekcji.

Do podania należy dołączyć ostatnie świadectwo szkolne i świadectwo ubóstwa.

Opłatę szkolną za wrzesień złożą uczniowie w wysokości kor. 20. przy wpisie.

Mundury studenckie. Wszyscy uczniowie obowiązani są na mocy Najw. postanowienia z dn. 6. stycznia 1894 r. l. 2990. i rozp. c. k. Rady szkolnej krajowej z dn. 14. marca 1894 l. 2900 do noszenia w szkole i poza szkołą przepisanego i jednokolorowego ubrania. O szczegółowych w tym kierunku postanowieniach mogą rodzice i opiekunowie uczniów dowiedzieć się w Dyrekcji szkolnej. Dowolności, jakich dopuszczają się uczniowie pod względem munduru, (noszenie wysokich czapek, kolorowych koszul z wykładanemi kołnierzami, krawatek, czarnych spodni) są wykroczeniami przeciw karności szkolnej, które c. k. Rada

szk. kraj. poleca surowo karać. Z tego powodu zwraca się uwagę rodziców i opiekunów, aby nie ulegali próżnym zachciankom synów i pupilów i nie kupowali żadnych części mundurów odmiennej barwy lub kroju, ani też żadnych uzupełniających dodatków, gdyż w przeciwnym razie naraża się na nieprzyjemności, a nawet na nieprzyjęcie lub wydalenie ucznia ze szkoły.

Dyrekcya uprasza wreszcie rodziców i opiekunów, by często dowiadywali się w szkole o prowadzeniu się i postępach uczniów. Grono nauczycielskie udziela z wszelką gotowością wyjaśnień podczas tzw. „Konferencyi wywiadowczych“, których terminy ogłosi się z początkiem roku szkolnego.

Od połowy stycznia w I. półroczu, a od 15. czerwca w II. półroczu nie udziela się żadnych wyjaśnień o nauce lub postępach uczniów z powodu rozpoczynającej się klasyfikacyi.

Rodzicom zamiejscowym zaleca się *ważny wybór stancyi* i zasięganie w tym względzie rad i wskazówek w Dyrekcyi i u grona nauczycielskiego.

Osoby zamierzające utrzymywać w swych domach uczniów tutejszego zakładu na stancyi, obowiązane są zgłosić się w Dyrekcyi po odbiór regulaminu, wydanego dla tych osób rozporządzeniem c. k. Rady szk. kraj. z dn. 31. maja 1898. l. 1181.

Regularna nauka w roku 1912/13 rozpocznie się uroczystem nabożeństwem dnia 3. września o godz. 8. rano.

Kałusz, dnia 26. czerwca 1912 r.

Antoni Herzig,

c. k. profesor i kierownik gimnazjum.

